

1989, 13. září – Sdělení VONS č. 1070 „K nové vlně policejních a justičních represí“ obsahující zprávu o vznesených obviněních, domovních prohlídkách, zadržování a jiných represích proti československým občanům za jejich působení v nezávislých iniciativách a obecnou informaci k řízení o přečinech.

V posledních dvou měsících, nepočítáme-li pouhé výsledky, varování, šikanování a administrativní zásahy, bylo několik set čs. občanů za svou nezávislou aktivitu vystaveno vážným policejním zásahům, tj. domovním prohlídkám, zadržením na osmačtyřicet hodin, často opakovaným a proti většině z nich bude pravděpodobně vedeno trestní řízení. Jde hlavně o účastníky pokojných vystoupení k 21. srpnu a o ty, kdo rozšiřovali petici Několik vět nebo pod ni sbírali podpisy.

Pokud jde o ty, kteří byli v této souvislosti obviněni z trestných činů nebo vzati do vazby, je jejich situace sice nezáviděníhodná, nicméně informačně i právně jasná. Drtivě většině však bylo sděleno jen to, že jsou podezřelí z přečinu proti veřejnému pořádku a že se v jejich věci provádí objasňování. Další postižení se mohou eventuálně obávat, že je řízení proti nim vedeno bez jejich vědomí. V několika případech již toto řízení značně pokročilo: byly vydány trestní příkazy, podány návrhy na potrestání nebo proběhlo hlavní líčení před soudem prvního stupně. O jednotlivých případech postupně informujeme.

Protože veřejnost je o podrobnostech přečinového řízení mimořádně špatně informována, což platí bohužel i o odbornících, neboť zákon o přečinech vznikl později než trestní řád, mnohá pravidla tohoto řízení je proto třeba vyvozovat jen z analogie. Proto pokládáme za nutné zopakovat a doplnit základní poučení k problému tohoto řízení (viz naše sdělení č. 802)¹.

Především není nutno informaci o podezření z přečinu brát příliš tragicky. Jednak se během objasňování často ukáže, že údajně závadná jednání je nutno posuzovat jako pouhý přestupek nebo že

je vůbec nezávadné, jednak orgány SNB s oblibou pokrývají nezákonná zadržení občanů nějakým podezřením, které se podivuhodně rozplyne v okamžiku jejich propuštění. Naopak však zákon ani užívaná praxe nevylučují možnost, že se postižený dozví o tom, že je proti němu vedeno trestní řízení pro přečin až při doručení trestního příkazu nebo předvolání k hlavnímu líčení.

V řízení o přečinech může samosoudce (se souhlasem prokurátora, a to i co do druhu a výměry trestu) vydat bez konání hlavního líčení trestní příkaz, jestliže se pachatel k činu plně doznal nebo jestliže jej z něj na základě vlastního pozorování (nikoli tedy např. analýzou pořízené fotodokumentace) usvědčuje příslušný orgán. Bez ohledu na trestní sazbu za daný přečin může být trestním příkazem uložen trest odnětí svobody jen do dvou měsíců a peněžitý trest jen do 5000 Kčs. Potrestaný může podat do osmi dnů po doručení odpor, jímž se trestní příkaz automaticky ruší a nastupuje řádné dvoustupňové soudní řízení o přečinu. Podání odporu vřele doporučujeme, neboť v žádném případě nemůže zhoršit procesní postavení obžalovaného: samosoudce totiž podle zákona nemůže uložit přísnější trest než v původním trestním příkazu. Neméně vřele doporučujeme, aby se všichni postižení z posledních měsíců obraceli na náš výbor: můžeme jim pomoci různými způsoby, především však tím, že současný nervózní režim si před zraky veřejnosti nedovolí ani zlomek toho, co by jinak s chutí provozoval skrytě.

Informace o Chartě 77, r. 12, 1989, č. 17, s. 7.

POZNÁMKY

¹ Dokument č. 806.